

“ΠΟΡΤΡΑΙΤΟ ΤΟΥ ΜΑΒΙΛΗ”

Νά καταβεις λαγκάδια, νά περάσεις
 Νερά τρεχάμενα, πλατάνια, πεύκα, νάνε
 Χάρισμα ή ζωή απ' αθάνατα στοιχέια·
 Μὲ τὸ χέρι κάθε καρπὸ νά φτάσεις
 Κερασιές, μυγδαλιές, ὅσα περνᾶνε
 Σὲ μιὰ βουνίσια ἀπάρθρευη ἡσυχία
 Κι ἀπ' ὄνα ξάγναντο γλυκὸ ἀνηφόρι
 Τῆς θάλασσας νά ἰδεῖς τὴν εὐτυχία·
 Καὶ νᾶσαι ἐκτός, πὸν τόσον ἔχει ζήσει,
 Πὸν τὸ μέλι τὸ γεύεται ἀπ' τὸ βᾶτο,
 Θύμο, βάρσαμο, ἀράνα, ὡς τὸ μελίσοι·
 Καὶ μὲς στὸ μεσημέρι τὸ φλογᾶτο,
 Νᾶσαι, σὰν ὁ ἥλιος νᾶχει πάει νά δύσει,
 Νᾶνε ὁ μισὸς στὸ πέλαγο ἀποκάτω.

ΛΕΣΒΟΣ

I

Ὡ πὸν βυθῶς πάντα θερμὰ τὰ ἀδέρεια
στὰ σμάραγδά σου ἀνάγυρα, σὺν κρίνοι
χιονάτα περιστέρια πρὸς τὴν κρήνη
τῆς ἡδονῆς, ἐσένα, τὴν Κυθέρεια
σοῦ φέροννε! Ζευγάρια περιστέρια,
μὲ καημό, πὸν τὰ δγρὰ τοὺς μᾶτια κλείνει,
φιλοῦνται ἀπάνω στὴν παρθένα κλίνη,
πὸν κλῆμα μὲ τσαμπιὰ ἠσυχώνει τὴ στέρια!
Κι' ὁ κόρη ἐσὺ γλυκεῖα τῆς Μυτιλήνης,
τὴν ἀκριβὴ σιωπὴ σου μὴν τὴ λίνεις,
θεῖα ζώνη κεντημένη ἀπ' τῶν ἡμέρων
τὰ ματωμένα δάχτυλα· νὰ βάνει
γύρω σου νέφη ὄνειρου τὸ λιβάδι
τῶν κινήματων σου ὄλων τῶν ἡμέρων!

II

Μυρωδικὰ τῆς Ἀραβίας θὰ καίω
πάνω στὴ ροδοστέφανη θυμέλη
κι' ἀλειμμένα τὰ χεῖλια μας μὲ μέλι
θὰ διαβάζουν τὸν ἐρωτῆρὴ Ἀλκαῖο
ἢ τὸν ἰσόθεο κίννο τὸ Διοκῆο
ἀπὸ χουσὴ περγαμηνή! (Τὰ μέλι
τ' ἀπλερο πρῶτα ν' ἀπλωθοῦνε μέλει
σὲ κόκκινα χαλιά.) Καὶ μὲ τὸ νέο
στόμα θεὰ σοῦ δίνω σῦκα, ὅσο ἔχει
ὁ λύχνος ἀπ' τὸ λάδι φῶς νὰ πίνει·
κι' ἡ φαντασιὰ στὰ σκοτεινὰ σὺν τρέχει,
θὰ βιάφεται σὸ εὐωδικὸ ψιμμύθι,
ὅπου μ' αὐτὸ ψὲς βράδυ τὸ ρουμπίνι
τὸ φλογᾶτον ἢ ρόγα σου ἐμιμήθη!

ΚΥΠΡΟΣ

Τῶν δώρων τὴν ἀξία τῶρ' ἄς ζυγιάξῃ ἢ
φοῖχτα θερμῇ! Στου φεγγαριοῦ τ' ἰώωνι,
πὸν τὰ μάγια τῆς νύχτας μεγαλώνει,
πλήθος κοράσια σὸ γυαλὸ πλαιμάζει
προσμένοντας μὲ τὸ ψιλὸ τ' ἀγιάζει
τὸ καρᾶβι! Κ' ἐρωτικὸν ἀπλώνει
ἢ κωδεμιὰ σὸ ναῖτη μυροκλώνι
γιὰ χάρη τῆς Θεᾶς, πὸν τὴν ἀγιάζει
τῆς ἡβης τὸ κοράλλιο τὸ κρόσσι—
κι' ὅποι' ἀρνηθεῖ σκληρὰ θὰ τὴν περῶσει!
Κι' ἂν ξεζωσμένη γιὰ καλεῖ σε ἢ ἴδια
πὰ στῶν φουκίωνε τ' ἄομιρὸ κηπάρι,
τὴν προῖκα τῆς νὰ κάνει μ' ὅ,τι πάρει,
σὺ θὰ τῆς πρωτομάϊεις τὰ παιχνίδια!

K. I. ΒΑΡΝΑΛΗΣ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ
ΤΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ

Ἡ οἰκογένεια τοῦ ἀλησμόνητοῦ μου φίλου Γεώργ. Καλοσγούρου μοῦ ἔκα-
με τὴν τιμὴ νὰ μοῦ ἐμπιστευθεῖ τὰ χειρόγραφα του, ἐκδομένα κι ἀνέκδοτα.
Νὰ τὰ ἐπιμεληθῶ, νὰ τὰ κατατάξω, νὰ φροντίσω τὴν ἐκδόσὴ τους.

Μὲς τὸν πνευματικὸ θησαυρὸ τοῦ σοφοῦ φίλου, πὸν μὲ θρησκευτικὴν
εὐλάβεια πατῶ τὸ ἱερὸ τὸ κατώφλι του καὶ μπαίνω, νὰ ἔνας ἄλλος, ἄγνω-
στος κι ἀνεπάντεχος, γιὰ νὰ ἀποκορυφῶσι τὴ συγκίνησή μου!

Ποιήματα τοῦ Σολωμοῦ!

Ἀνέκδοτα ποιήματα τοῦ Σολωμοῦ ἀπὸ τὸν Πολυλᾶ γραμμένα!

Ὁ πιὸ τυχερὸς χρυσοθήρας, πὸν ἄχαρνα βρῖσκει ποτάμι τὸ χρυσάφι
σκιάφοντας, δὲ θὰ δοκίμαζε σφοδρότερη συγκίνηση, στοχάζομαι.

Ἀνάμεσα στὰ μεγάλα φύλλα χειρόγραφα τοῦ Καλοσγούρου ἀπὸ μιὰ
μετάφραση ἑνὸς εἰδυλλίου τοῦ Θεόκριτου, βρῖσκω ἕνα παλαιωμένο χειρό-
γραφο, σὲ μικρότερο σχῆμα 8^ο, χρῶμα ἀχνὸ φυσικὸ, ἀπὸ τέσσερες σελίδες,
γραμμένο στίς τρεῖς πρώτες μόνο, γράψιμο τοῦ Ἰάκωβου Πολυλᾶ!—τοῦτο
μοῦ τὸ βεβαιώνει κι ὁ φίλος μου κ. Ἄ. Ν. Κεφαλληνὸς πὸν τοῦ τῶδεῖσα
τὸ χειρόγραφο,— μὲ τὴν ἀκόλουθη σειρά:

ΣΕΛΙΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΔΙΟΝΥΣΙΩ, ΣΟΛΩΜΩ.

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ ΙΩΑΝΝΟΥ ΦΦΑΙΖΕΡ

Ἐθρυάγνια πόλις βίος ἡμῶν, ἀλλὰ μεσηγνὸν
Ὅς ἀγορήνδ' αὐδῆς παντοδαποῦς συνάγει·
Εἴ « τις ἄποινα διδοῦς θάνατον φύγοι*» ἢ οἶ μὲν εἴη
Μηδὲν ἔχων βρότιος, Ἀθάνατος δ' ἐχέτης
Πλούσιος ἀθάνατος.

* Θεόγνιδος στχ. 1139 (2)

Εἰς Γεωργίον Κομοῦτον (3)

Σατύρα Διονυσίου Σολωμοῦ

1

Δόσμουτ' ἄδεια νὰ πατήσω
Τὸ παλάτι τὸ χουσό,
Κάποιον ἤλθα νὰπαντήσω...
Μέγα Γιώργο! προσκυνῶ.

¹ Ὁ Καλοσγούρος εἶχε ἀγοράσει ἀπὸ τοὺς κληρονόμους τοῦ Πολυλᾶ
τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς βιβλιοθήκης του.

² Οἱ δύο αὐτὲς λέξεις τῆς παραπομπῆς καὶ ὁ ἀριθμὸς βρῖσκονται σὸ
χειρόγραφο μὲ κόκκινο μελάνι, ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ ἐπίγραμμα.

³ Ἐκδ. Ζακύνθου 1880 καὶ Ἀθηνῶν Μαροσλή 1901 μὲ τὸν τίτλο «Εἰς
μεγιστίαν». Παραλλαγές: στχ. 1 «Δόσμουτ'»—στχ. 3 «ἤρθα»—στχ. 3 «ν' ἀ-
παντήσω...»—στχ. 4 «Μέγα Γιώργο»—στχ. 6 «Νὰ βαστήξ»—στχ. 8
«Νὰ κτυπήξ»—στχ. 10 «Σὺν ἀθάνατο»—στχ. 15 «Κλωτήσέ με».

2

Σπάθα πάντα ἔστο πλευρό σου
 Νά κρατῆς, παρακαλῶ,
 Καί ἴσά νάτανε δικός σου
 Νά θωρῆς τὸν οὐρανό.

3

Σὲ ζητοῦν Γραικοὶ καὶ Ἰγγλέζοι
 Ἰσὺν τ' ἀθάνατο νερό,
 Καί τὸ φῶς βαρεῖ καὶ παῖζει
 Ἰσὺν κορμί σου μοναχό.

4

Πέφτω, λέει καθέννας, χάμου
 Καί τὴ φτέρνα σου φιλῶ.
 Κλότσισέ με, βασιλιά μου,
 Ἄν ἐπιθυμᾷς νά ζῶ.

ΕΙΣ ΑΣΧΗΜΟΝ

Τῆς Μαίμουσ ὁ τρίταβος πέστε ποιός εἶναι; ποιός;
 Ὅλοι συμφώνως ἔσκουζαν κ' εἶπαν πῶς εἶν' ὁ Ἰός*

* Γερμανός καθηγητής τοῦ Δικαίου ἐν Κερκύρα **

EPIGRAMMA

Nel corso di sua vita tutta quanta,
 Dall' età di sett' anni, oggi settanta,
 L'opra del Mustoxidì ed il pensiero
 Fu di far vero il falio, e falio il vero.

ΣΕΛΙΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

Στὴ δευτέρα σελίδα τοῦ χειρογράφου ὑπάρχει ἄπάνω ἄπάνω τοῦτο τὸ σημείωμα :

« Κατὰ τὸ ἔτος 1871 ὁ Σπυρίδων Μαρκοράς τοῦ Γεωργίου μου ἔδω-
 σε τὰ ἀκόλουθα ποιήματα, τὰ ὁποῖα ἔλαβεν εἰς Λονδίνον παρὰ τοῦ Μουσικο-
 διδασκάλου Ἰωάννου Πατριῶου, ὅστις τοῦ εἶπεν, ὅτι εἶναι τοῦ Διονυσίου
 Σολωμοῦ :

Γιὰ κειὰ τὰ μνήματα
 Ἔρμα βουβά
 Σ' ἀνταποκρίνεται τὸ κνπαρίσι,
 Π' ὅταν φουρήση
 Γέρνει σιγά,

** Κ' ἔδω ἡ σημείωση ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ ἐπίγραμμα μὲ κόκκινο μελάνι

Ἰσὺν νά σοῦ ἔλεγε : ἐκεῖ ἀποκάτω ¹
 Εἶναι τὰ λείψανα μαύρου θανάτου,
 Κι' ὅταν τὴν ἄκρη τοῦ ποῦ πρασινίζει
 Κατὰ τὰ οὐράνια πάλι γυρίζει,
 Τότε σοῦ λέει μὲς ἔς τὴν καρδιά
 Ἐκειὰ τ' ἀδάκρυτα ζοῦν ὑψηλά.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΝΕΨΙΑΝ ΤΟΥ 2

Καθὼς μένεις εἰς τὸν νοῦν μου
 Ὅπως ζῶ καὶ ἔς τὴν καρδιά,
 Μείνε τέκνο τοῦ ἀδελφοῦ μου
 Εἰς τὰ μάτια μου ἐμπροστά.

Μὴν ἐπάλαισε τὸ σῶμα
 Ἢ ψυχὴ σου γιὰ νά βγῆ,
 Καὶ συχνάνοιγες τὸ στόμα
 Καὶ δὲν ἤξευρες γιατί;

Λίγο ἐχάρηκες τὸ φῶς σου
 Ἄφοῦ ἐπέρασες γλυκιά
 Ἄπ' τὰ σπλάχνα τῆς μητρὸς σου
 Ἰσὺν τοῦ πατρὸς τὴν ἀγκαλιά.

Γλυκοὶ ἐστάθηκαν καὶ πλάνοι
 Τῶν γονηῶν σου οἱ στοχασμοί,
 Γάμου ἐβλέπανε στεφάνι
 Κι' ἄλλο ἐφόρεσες ἐσύ.

ΣΕΛΙΔΑ ΤΡΙΤΗ

Καὶ τελευταία τοῦ χειρογράφου :

Ο ΙΣΚΙΟΣ ΤΟΥ ΓΕΡΟΥ (15 ΜΑΪΟΥ 1825)

Ἰσκιος εἶμαι—μὴ σκιαχθῆτε
 Μαρτυροῦν ποῦ κατοικῶ
 Καὶ τὸ φῶς ποῦ μοῦ θωρεῖτε
 Καὶ τὰ ρόδα ὅπου βαστῶ.

¹ Τὸ χειρόγραφο ἔχει «ἀποκάτω». Ἴσως ἀπὸ λάθος τοῦ ἀντιγραφέα ἀντὶ «ἀποκάτου», ὅπως θ' ἀπαιτοῦσε ἡ εἰμα μὲ τὸν κατοπινὸν στίχο, ποῦ ζευγα-
 ρώνει.

² Τὸ ποίημα αὐτὸ δὲν ὑπάρχει στὴν ἔκδοση τοῦ Πολυλά. Πρωτοδημο-
 σεύτηκε στὸ περιοδικὸ «Ἐστία» (1886, τομ. ΚΑ', σελ. 416), καὶ ξανατυπώ-
 θηκε ἀπὸ κεῖ στὴν ἔκδοση Βιβλιοθήκης Μαρσολῆ σελ. 20. Παραλλαγές :
 στίχ. 2ος «Ὅσο ζῶ», στίχ. 3ος : «Μείνε—ἐπάλευε», στίχ. 8ος : «γιατί.», στίχ.
 τελευταῖος : «φῶρεσες».

Ἐκεῖ ἀπάνου, ὅταν σιμόνου
Μὲς τσ' οὐράνιαις ἀγκαλιαῖς
Συνηθοῦν νὰ ξεφυτρόνου
Ἡ τριαντάφυλλα, ἢ μωσιαῖς.

Νάτε τα, σοροπίσατέ τα
Μὲ χαρὰ γιὰ τὴ μικρὴ,
Ἰποῦ Λουίζα καὶ Μαριέττα
Θέλω γὰρ νὰ ὀνομασθῆ.

Ζῆσε, μῖατια μου, καὶ χαίρου,
Κι' ὅταν φθάσης νὰ μιλήσῃς
Ἰπὲς καὶ τ' ὄνομα τοῦ γέρου
Ἰποῦ δὲν ἔφθιασες νὰ ἰδῆς.

Ἐνῶ ἕνας συλλογιζοτουν ἀνάποδα :

Γιὰ ψάλλε παπαδήστικα, ψυχάλιο τοῦ πεντάριου.

Ἀπὸ αὐτὰ τὸ ἐπίγραμμα «Εἰς ἄσχημον», τὸ ἰταλικὸ στὸ Μουστοξόδη,
«Ὁ ἴσκιος τοῦ γέρου», καὶ ὁ τελευταῖος ἐπιγραμματικὸς στίχος «εἰς ἕνα πού
συλλογιζοτουν ἀνάποδα», ὅσο ξέρω, εἶναι ἐντελῶς ἀνέκδοτα.

Σ' ὅλα διατηρήθηκε πιστὰ ἡ ὀρθογραφία τοῦ χειρογράφου.

Τὰ «Γράμματα», πού εὐλαβήθηκαν τὴ μνήμη τοῦ Μαβίλη, ἄξιου μα-
θητῆ τοῦ Σολωμοῦ, ἄξιζε νὰ στολίσουν τίς σελίδες τους μὲ τοὺς ἄγνωστους
αὐτοὺς στίχους τοῦ Μεγάλου Δασκάλου.

Τί ἄλλο δῶρο μποροῦσα νὰ τοὺς προσφέρω πὺ πολύτιμο, γιὰ νὰ τοὺς
δειξῶ τὴν εὐγνωμοσύνη μου;

ΚΕΡΚΥΡΑ, ΜΑΗΣ 1912

ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΣΑΓΙΑΝΝΗΣ

ΑΝΘΡΩΠΙΝΕΣ ΚΑΙ ΑΝΘΙΝΕΣ ΖΩΕΣ

(ΠΡΩΤΗ ΣΕΙΡΑ)

ΚΑΤΑΧΤΗΤΗΣ

Στὸ χρυσοκέντητο σοφὰ τὸν πουπουλένιο καθισμένος ὁ τραχὺς
κατακτητῆς, σφίγγει στὴν ἀγκάλη του τὴ σκλάβια.

Τὴν ἀγαπᾷ.

Σὰν στροῦθος, ἡ σκλάβια, κρύβεται στὸν κόλπο του.

Τὸν φοβᾶται.

Τῆς μιλᾷ γιὰ τὴν ἀγάπη του.

Ἀναστενάξῃ ἡ σκλάβια.

Τὴν φιλεῖ.

Δειλὴ ἡ σκλάβια χαϊδεύει τὴ γεννιάδα τοῦ Κυρίου της.

ΘΥΣΙΑ

— Τὸ αἶλο γαρύφαλλο, καὶ ὁ σγουρὸς βασιλικὸς, δὲν εἶν' γιὰ
νὰ στολίσουν τὸ στήθος σας Κυρία. Εἶνε τὰ ταπεινὰ τῆς φτώχειας
σύμβολα.

— Ἐγὼ ὀρτένσιες καὶ καμέλιες γιὰ αἴριο. Γιὰ σήμερα, ἄς
μείνουν αὐτὰ νὰ μαραιοῦν στὸ στήθος μου...

Τάκοφα τὸ προῖ στὴ θύμηση μιᾶς γλυκειᾶς μὰ ταπεινῆς ἀγά-
πης πού ἦλθα στὴν ἀνάγκη νὰ διαλύσω.

Δὲν εἶνε ἡ μεγαλείτερη θυσία πού μποροῦσα νὰ κάμω;

ΔΥΝΑΜΕΣ

— Ἐλα Ἄγαπημένη νὰ μὲ φυλάξεις ἀπὸ τὴ ξελογιάστρα.
Τὰ λάγνα μάτια της σὰ μαγνίτες, ἀθελά μου μὲ ταραζοῦν.

— Ἦλθα, κύτταξέ με στὰ μάτια νὰ φύγουνε τὰ μάγια της.

Εἶσαι καλὰ;

— Ναί! εἶν' ὁμορφότερα τὰ μάτια σου, τώρα δὲ φοβᾶμαι
κανένα μαγνήτη... σὲ ἀγαπῶ.

— Γύρε στὰ στήθη μου νὰ σὲ νανουρίσω.

Εἶσαι καλὰ;

— Ναί! ἄφησέ με ἀκόμη! Βλέπω... τὴν Ἀξέχαστη...
γελά!

ΚΑΤΡΟ 1910

Ο ΑΝΘΩΝΑΣ ΤΗΣ ΚΥΡΑΣ ΠΟΥ ΠΕΘΑΝΕ

Κύττα τι τρισμακάριστη γλοερᾶδα κι' ἄνθηση στὸ βοριανὸν
ἀνθῶνα, πού μ' ἐπιδεξιωσύνη καὶ στοργὴ τὸν φρόντιζε ἡ Κυρὰ
πού μαράθηρε καὶ πέθανε—γύρισε χρόνος—μὴ μπορῶντας νὰ ἐπι-
ζήσει στὴν ἀπώλεια τῆς ἀγάπης της.

Ἵοργᾶ ἡ φρυκτὴ ζωὴ μεθυσμένη ἀπὸ γλωροφυλλὴ καὶ χυμοῦς.

Σημάδια υγείας, οἱ χίλιες ἀποχρωμῆς τοῦ πράσινου, τὰ ἀνθι-
να χασκόγελα καὶ τὸ βουητὸ τῶ μελισσῶν.

Στὸ νοτερὸ ἴσκιότοπι, τὰ ὑδρόχαρα πολυτρίγια κ' οἱ φτέρες
μὲ τὰ ζουμπούλια, φρίσσουν μέσα στὴ μενεξεδένια ἄχνα τοῦ
ἴσκιου, καὶ στὸ ξέφωτο τὰ ἠλιόχαρα λούλουδα, ἀκούουν ἐκστατικά
τὸ τραγοῦδι πού φωνεχτὰ ψάλλουν τὰ κόκκινα ρόδα.

Ἡ βασίλισσα ροδογιὰ—ἡ ἐκατόφυλλη—μοιράζει καταδεχτικά
χαμόγελα παντοῦ, ἐνῶ ἀπὸ κάτω, καὶ γύρω, ὅσπου φτάνει ὁ
μενεξεδὴς ἴσκιος Τῆς—ὅπως κι' ἂ γυρίσει ὁ ἥλιος—μαργαρίτες κον-
τοστέλεχες χαμοζοῦν—στρατὸς ἀραδιασμένος κάτω ἀπ' τῆς βασι-
λισσας, ροδογιᾶς τὴ μενεξεδένια σημαῖα—μὲ τὴ λαχτᾶρα τοῦ φόβου
καὶ τοῦ τρόμου, μὴ μαδηθοῦν ἄπονα γιὰ ν' ἀπαντήσουν σὲ μυστι-
κὴν ἐρώτηση κι' ὅσοσο καλόγνωμες χαρίζουν πάντα ἐλπίδα.

Τὰ χρυσάνθεμα, — ξηωτικά πολύχρωμα — στρεβλώνουνε τὰ πέταλά τους γιὰ νὰ χουφτιάσουν τὴ μυρωμένη ἀνάσα τῶν μενεξέδων. — Φοβισμένοι ἀνασένουν κάτω στὶς φυλλωσιές τους μὴ τοὺς δεῖ καὶ τοὺς φιλήσει τοῦ ἡλίου μιὰ παιχιδιάρια ἀχτίδα, πού χλιστρῶντας στὸ πράσινο χαλὶ κοροϊδεύει τὸ λιοστρόφι πὺ κάποτε καυχῆθηκε πὺς μοιάζει τοῦ ἡλίου.

Ἐνας κόκκινος κρῖνος, μὲ σαρκώδεια πέταλα σὰν τῆς λάγνας γυναικας τὰ χεῖλη, προκαλεῖ σὲ ἀσέλγεια μιὰν τρεμοπετούμενη πεταλοῦδα χρυσοκίτρινη, πὺ ξρωτοτροπεῖ μ' ἐκεῖνο τὸν ἄσπρο κρῖνο ἐκεῖ.

Μιὰ γαζιὰ φορτωμένη χρυσὰ σβολαράκια — βρίσκεται στὸν πυρετὸ τῆς ἀνθησῆς της — Μιὰ πασχαλιά γεμάτη ἀνθινες φούντες καλοδέχτηκε τὴν ἀνοιξη — Μιὰ φοινικιά μὲ πεταχτὴν ὀρμὴ στὰ ἴψη διαλαλεῖ τὴν εὐδαιμονία τοῦ ἀνθῶνα. Καὶ ὁ πριαπιστὴς κισσός, ζητώντας νέους ξρωτες, ἀπλώνει παντοῦ, σκαλώνει σὲ κάθε μεστωμένο κορμὸν, ἀνοίγοντας ξρωτιάρικες ἀγκαλιές.

Τὸ κάθε τι ἐδῶ, ἰδιαίτερα στὴν κλίση του, καὶ τὸ σίνολο... μιὰ ἐντύπωση ζωῆς ριχμένης σὲ πυρετώδικο ὄργασμὸ — Ζωὴ καρπερὴ δωσμένη σ' ἔρωτα, ἀνοιχτὴ γιὰ κάθε ἀγαθὴ περίστασι, κ' ἔτοιμη νὰ δεχτῆ κάθε γόνιμο σπόρο.

Τέτοια εἶνε ἡ γλοερὰδα κ' ἡ ἀνθισι στὸ βορειανὸν ἀνθῶνα, κὶ ὡστόσο ἡ Κυρὰ πὺ μ' ἐπιδεξίωσίνη καὶ στοργὴ τὸν φρόντιζε, μαρὰνθῆκε καὶ πέθανε — γύρισε χρόνος — μὴ μπορῶντας νὰ ἐπιζήσει στὴν ἀπώλεια τῆς ἀγάτης της!

ΚΑΪΡΟ 1911

ΙΣΤΟΡΙΑ

Κάθε πρωί, πάνω στὸ τζάκι στὸ μάρμαρο, ἐφάνταζε ἓνα μπουκέτο ἀπὸ μυρωδάτους μενεξέδες.

Ὅταν ξυπνοῦσε ἡ Μαρί, ἔτρεχε, τοὺς μυρίζοτανε, τοὺς ἔλυνε καὶ τοὺς ἔβαζε στὸ γυαλὶ μὲ νερό. Κάρφωνε καὶ στὸ στήθος της λίγους.

Τ' ἀπόβραδο ἐρχότανε ὁ Κώστας, ὁ κύριος Κώστας, πὺ ἔστειλε τὸ ὄμορφο μπουκέτο.

Ὅλοι στὸ σπῆτι τὸ θεωροῦσανε μὲ μεγάλη τους εὐχαρίστηση. Ρωτοῦσε γιὰ τὴ Μαρί, καὶ καθότανε στὸ μεγάλο κεντητὸ κάθισμα.

Ἡ Κυρὰ τοῦ μιλοῦσε γλυκὰ χαϊδευτικά. — Σὲ ὄλους μιλοῦσε μὲ καλωσύνη ἡ Κυρὰ σὰν εἶτανε μπροστὰ ὁ κύριος Κώστας.

Ἡ Μαρί ἔμπαινε στὴ σάλα ὕστερ' ἀπὸ λίγο — πρῶτα κνιτταζότανε στὸν καθρέφτη, καὶ πρὶν μπεῖ, ἐπιπίλιζε τὰ χεῖλη της, καὶ μπαίνοντας ἔκανε πάντα ἓνα ἄ!.. καμώνωνταν πὺς δὲν τῶξερε πὺς εἶτανε μέσα ὁ κύριος Κώστας.

Ἐκάθιζε κοντὰ του, τοῦ ἔλεγε «εὐχαριστῶ γιὰ τὰ ὄμορφα λουλούδια»... τὰ ἔπερνε μὲ τὸ γυαλὶ καὶ κάμνανε γιὰ τὰ λουλούδια καὶ τὸν κύριον Κώστανε.

Ἐρχότανε ὁ Κύριος, ὄλοι καὶ μιλοῦσανε γιὰ ἓνα σορὸ πράγματα.

Ἡ Μαρί ὄλη τὴν ὥρα κοντὰ του.

Ὁ κύριος Κώστας μιλοῦσε πὺ πολλὸ. Τὸν ἀφήνανε νὰ μιλεῖ πὺ πολλὸ, καὶ ὄσα ἔλεγε τὰ βροῖκανε σωστά.

Μιὰ νύχτα — καὶ ὕστερα γινότανε συχνά. — Ἡ Μαρί δὲν παρουσιάζοτανε παρὰ γιὰ νὰ τοῦ πει τὴν καληνύχτα. Τὸ πρωὶ οἱ μενεξέδες μέινανε ὄλη μέρα στὸ μάρμαρο, καὶ τὸ βράδυ ἡ Κυρὰ, ἔτσι ἄλυτους τοὺς ἔβαλε στὸ γυαλὶ δίχως νερό.

Μιὰ νύχτας — καὶ ὕστερα γινότανε συχνά, — οἱ περισσότερες ἀφ' τὶς κουβέντες τοῦ κυρίου Κώστα βροθῆκανε ἀπίθανες, ἐγίνανε συζητήσεις καὶ ὄλοι τοῦ ἀρπάζανε τὸ λόγο.

Ἡ Κυρὰ μάλωνε σ' ὄλους.

Μιὰ μέρα... ἀπὸ τ' ὄμορφο γυαλὶ ξεγέρνανε μαρμαμένοι οἱ μενεξέδες τριῶν ἡμερῶν.

Εἶταν οἱ στερνοὶ μενεξέδες πὺ χάρη τὸ γυαλὶ. Ὁ κύριος Κώστας δὲν ἔστειλε πὺ μενεξέδες.

Τὸ γυαλὶ ἔχασκε ἄδειο, ὡσπυ μιὰ μέρα τσακίσθηκε καὶ ξεχάσθηκε.

Ὁ κύριος Κώστας ἐρχότανε πάντα, μὰ συχνά βυθισμένος στὸ μεγάλο κεντητὸ κάθισμα, φυλλομετροῦσε ζωγραφισμένα βιβλία.

Μιὰ νύχτα... Κάτι παρῶπινα... δὲ θυμῆμα... ὄχι δὲν κατὰ λαβα ποιὸς ἀπὸ τοὺς δυὸ παραπονοῖτανε.

Τὴν ἄλλη νύχτα στὸ μεγάλο κεντητὸ κάθισμα δὲ κάθισε κανένας.

Ὁ κύριος Κώστας δὲ ξανάρθε.

Τὸ μεγάλο κεντητὸ κάθισμα ἔμεινε ἄδειο.

Μιὰ μέρα, στὸ τζάκι εἶδα ἓνα ὄμορφο μπουκέτο ἀπὸ τριαντάφυλλα.

Ἀγοράσθηκε γι' αὐτὸ ἓνα βάζο ἀπὸ ἀσίμμι ψεύτικο.

Ἡ σάλα ἐσιγυρίσθηκε σὰ γιὰ κάποια γιορτὴ.

Τὸ βράδυ ἦλθε ἓνας Κύριος... τοῦ φερθῆκανε ὄλοι... σὰν τοῦ κυρίου Κώστα... Ἐκάθισε στὸ κάθισμα τοῦ κυρίου Κώστα.

Κάθε πρωί, ὄμορφα μυρισμένα τριαντάφυλλα ἐφάνταζανε στὸ τζάκι στὸ μάρμαρο.

Τὰ ἔστειλε ὁ κύριος Ἀντρέας.

Κάθε ἀπόβραδο τὸ μεγάλο κεντητὸ κάθισμα δὲν ἔμεινε ἄδειο.

ΠΑΡΑΜΥΘΙ

... Τότες τὸ βασιλόπουλο ἔσκυψε καὶ φίλησε τὴ μαρμαρομένη κοπέλλα σὰ μάγουλα, καὶ τὰ μάγουλά της πῆραν τὴν ἀπαλότητα καὶ τὸ χῶμα τοῦ ῥόδου.

Τὴ φίλησε σὰ χεῖλη, καὶ τὰ χεῖλη της πῆραν τὴ χρωματωσιὰ τοῦ γαρύφαλλου, καὶ δόσανε διέξοδο σ' ἓνα ζαχαρένιο ἀνασασμὸ. Καὶ τὴ φίλησε σὰ μάτια, καὶ τὰ ματοβλέφαρά της ἀνοίξανε σὰ νοῦφαρα. Ἀπλωσε τὸ χέρι του στὸν κόρφο της, καὶ τὸ κορμὶ της ἀνατριχίασε σὰ μακροστέλεχο λουλούδι ὄντας τὸ χαϊδέψει ἡ αὔρα.

Τὰ μάγια λυθῆκανε, ξύπνησε ἀπὸ τὸν μαρμαρένιο ὕπνο της ἡ κοπέλλα καὶ μίλησε.

— Πὺς! μῆς πῆρε ὁ ὕπνος, ἀγάπη μου;

— Ναι χουσή μου.

— Κι' ἔβλεπα ἕνα κακὸ ὄνειρο! "Ω τί κακὸ ὄνειρο!

— Τί;

— "Εβλεπα, λέει, πὸν μιὰ μάγισσα μοῦ ζήλειπε τὴν ἀγάπη σου, καί... ὦ φρίκη! σὲ μαρμάρωσε λέει! Κι ἐγὼ ἀγκαλίασα τὸ μαρμαρωμένο σου κορμί κι ἔκλαια. Ἄπὸ τὰ δάκρυά μου βλάστησε ἕνας κισσὸς καὶ σκάλωσε στὰ κορμιά μας. Κι ἔκλαια, ἔκλαια, ὥσπου στερέψανε τὰ μάτια μου, καὶ τὰ ματοβλέφαρά μου ρέψανε στὴ γῆς σὰ δυὸ ροδοπέταλα. Τότες, λέει, παρουσιάσθηκε ἡ κακομάγισσα καὶ μοῦπε: Θέλεις τώρα νὰ σοῦ τὸν ζωντανέψω τὸν ἀγαπητικό σου; Κι ἐγὼ φώναξα: ὄχι μάγισσα, ὄχι μάγισσα.

"Ὁχι μάγισσα, ὄχι μάγισσα φώναξα!

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΗΣ ΡΕΖΕΝΤΑΣ

Ἐὶς ἡλιος δὲ βλέπει τὸ φτωχικό μας σπῆτι, καὶ μιὰ οἴζα ρεζεντά πὸν εἶχα, φορημένη μπουμπούκια, μαρμάρωσε κι ἄρχισε νὰ κτρινίζει.

Μιὰ μέρα, τὴ σήκωσα στὴν ἀγκαλιά μου σὰ μορφό, καὶ τὴν πῆρα ἔξω, ἐκεῖ, πὸν πάνε οἱ παραμάνες τὰ παιδιὰ καὶ τὴ σεργιάνισα στὸν ἥλιο.

Εἶμαι βεβαία, πὸς ἂν δὲν ἔκανα αὐτό, θὰ πέθαινε πρὶν δῶ τὸ χροῶμα τῶν λουλουδιῶν της.

"Ὁ! λογαριάζω καὶ τὸ θάνατο τῆς ρεζεντάς μου, μαζί μὲ τὶς ἄλλες θλίψεις τῆς ζωῆς μου.

ΑΛΕΞΑΝΤΡΕΙΑ 1909

ΤΟ ΚΑΤΑΤΟΠΙ ΤΩΝ ΕΡΩΤΩΝ

Στέζει στὴν ἰτηὰ ἀποκάτω ὁ θλιμμένος.—Στὴν ἰτηὰ μὲ τοὺς κρεμμαστοὺς κλώνους καὶ τὶς εὐεργεικὰς σκιὰς πὸν προστατεύανε περασμένα μεσημέρια, τὴν πρόσκαιρή του εὐτυχία.

Ἀναστενάζοντας ἀναρωτιέται:

— Τίχα, αὐτὸς ὁ ἑκατοχρονίτης πλάτανος, βρισκότανε καὶ τότες σ' αὐτὴ τὴν τραγικὴ στάση; Κ' ἡ ἰτηὰ, ἔσκυρτε καὶ τότες ἀπὸν ἄρ' τὴ λίμνη σὺν ἀπελιτισμένη γυνίκα, λυσίοκη, κλαμμένη;

Καὶ χαμογελώντας σκέφτεται:

— Ὅστόσο, νὰ πὸν τὰ λουλούδα εἶνε καὶ τώρα πολυχροῦμα ζωηρὰ καὶ γελιστά. Οἱ πεταλοῦδες σὺν καὶ τότες εὐθυμες. Κι οἱ μέλισσες πὸν φιλοῦσανε τότες τοὺς ἀνθοὺς τῶν μυγδαλιῶν, τώρα μὲ τὸν ἴδιον ἔρωτα σμίγουν μὲ τοὺς ἀνθοὺς τῶν μηλιῶν!

ΚΑ'Ι'ΡΟ 1910

ΝΙΚΟΣ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ

JOË IMBERT - VIER

ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ

Στὰ γυμνά δέντρα τὸ φθινόπωρο ἀκουμπᾷ.
Ἐπαγωμένος ἄνεμος, μετανοιωμένος
πὸν σκότωσε ὅλα τὰ τριαντάφυλλα
παραπονιέται καὶ οὐρλιάζει πρὸς τὸ θάνατο,

ὁ πληγωμένος κήπος μᾶς θωρεῖ
σὺν πρόσωπον ἀνθρώπου πὸν πεθαίνει.
Καὶ πάνω στὰ φύλλα ἀζούγεται
τῆς νύχτας τὸ περπάτημα. Ἐὶς θεὸς βοηθὸς

γιατὶ ἡ σκιά πὸν θὰ ξαναγυρίσει
θ' ἀνατριχιάσει ἀπὸ φωνὲς καὶ μοιρολόγια.
Κι' ἀπὸ τώρα ἡ χαμπάνα πὸν ἠχολογᾷ
θροεῖ μέσα μας σὺν κάποια θύμησι!

Καὶ τὴν ὥρα πὸν σμίγουν τὰ χέρια μας
πὸ σφιχτά, δὲν ἀκούς
στὸ χαμηλὸ καὶ βουβὸ οὐρανὸ
τὴν φτεροῦγα τοῦ καλοκαιριοῦ πὸν φεύγει;

ΠΡΟΧΕΙΡΗ ΜΕΤΑΦΡ. ΑΠΟ ΤΟ ΓΑΛΛΙΚΟ, Δ. Μ.

ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

QUE TES MAINS SOIENT BÉNIES; CAR ELLES SONT IMPURES
"ORAISONS MAUVAISES", REMY DE GOURMONT

Θυμᾶσαι κείνο τὸ πονεμένο σούρουπο τῆς ξομολόγησις; Τὸ θλιβερό τὸ σούρουπο τῆς σιωπῆς καὶ τῆς ἐνλάβειας, ὅπου τὰ πάντα γύρω μας κρατοῦσαν τὴν ἀνάσσα τους, καὶ τὴ ψυχὴ τους ἔψωναν δεητικά—γιομάτη τρόμο κ' ἔλεο—μπροστὰ στὴν ἀγωνία τὴν ἀργή, τῆς μέρας πὸν πεθαίνει;

— Ἀγέλαστη, γλωμῆ, συλλοῖσμένη, μὲ ἀνίμεσα στὰ φρονιά, τῆς ἔννοιαις τὴ ρυτίδα, σίμωσες ἀμίλητη, καὶ κἀθισες κοντά μου.
Σοῦ ἔπιασ' ἀταλότατα, τὰ χέρια τὰ τρεμάμενα—θυμιατήρια ἱερὰ πὸν μέσα τους παντοτινὰ τὸ λιβάνι καίεται στὴν Ὀμορφιά καὶ τὴν Ἀγάπη—σὲ κύταξα πονετικά μέσα στὰ μάτια τὰ ἀνήσυχτα, τὰ φωτερὰ—ἀπάνεμα ἀραξοβόλια, ἡ πέλαιγα φουροτυνιασμέν' ἀχνά;—σοῦ φίλησα θρησκευτικὰ τὰ χεῖλια τὰ ὀδονηρὰ—κροτογραμμὲς βαριὲς πὸν σπᾶσανε γελώντας γέλιο καῖμου—καὶ σ' ἀρώτησα ἀδελφικά τὸ τί σὲ τυραννοῦσε μέρες τώρα.

Ἰκετευτικά μὲ κίταξες μὲ μάτια—πὸν ἀγωνίες κρένανε—καὶ βιαστικά κατέβασες τὰ βλέφαρα πρὸς τὴν ποδιά σου, τί, δὲ μπορούσες, δὲν κοιτούσες τὴ ματιά μου. Καὶ μὲ μιὰ φωνή, μισόσβουστη, ξεψυχισμένη, ἀποκριθῆκες :

— Δὲν ἔχω τίποτα. Μονάχα τὰ σκοτάδια πὸν σιμώνουνε—πάντα σὰν πελώρια μαύρα πουλιὰ μαντατοφόρα θλίψης—μὸν κάμουν τὴ ψυχὴ μου νὰ πονῇ.

— Μονάχα τοῦτο ;—Ναί.—Ψέματα ἀγαπημένη!—Γιατί ;—Γιατ' ἡ ψυχὴ σου μένῃ ἄφελῃ πάντα σὰν παιδιοῦ, γιατί δὲ ξέρει νὰ κρυφτῇ, γιατί ὅλα σου προδίδουνε τὸν πόνο, τὴ μετάνοια, τὴν τύψη, γιὰ κάποιαν ἁμαρτία!

Βαθύτερα τὸ κεφάλι ἔσκυψες μὲ τ' ἀνυπόταχτα κιστανὰ μαλλιά, σπασμοὶ σοῦ τράνταζαν τὰ νεῦρα τοῦ λαιμοῦ, κι' ἀνατριχίλες σοῦ ἀναταράζαν ρυθμικά τοὺς γυμνοὺς ὄμους. Πιότερο, τὴν προσποίησιν δὲ βάσταξες, καὶ ἔξασπασες νὰ ξελαφρώσης.

(Κι' ἀπάνωθε καὶ γύρω καὶ ὀλοῦθε, ρόδα στὸν ὀρίζοντα, φλόγες καὶ πορφύρες. Μιὰ νεκρικὰ γαλήνη σκέπαζε τὴ γῆς, καὶ μιὰ φουρτούν' ἀδάμιστη, ψυχολογιστρία, παράδερον τὸ εἶναι σου).

— Κ' εἶπες : Ἄμαρτησα!... Ἀνάξια σου εἶμαι!... Καταράσ σου, διῶξε με!... Τὸ κορμί, τὸ στόμα, τὰ μάτια, τὰ μαλλιά μου, κι' ἄλλος τ' ἀπόλαφε!... Τῆς ἀγνότητας τὸ μῦθο ἐξεθύμανε καὶ τῆς χαρᾶς τὸ ἄρωμα μάζ'—γιὰ πάντα καὶ ἀγύριστα!... Μὴ λυπηθῆς τὴν ἀπιστή!... Τὸ ἔλεος σου δὲ ζητᾷ!... Ἄμαρτησα!... Διῶξε με, τί, στάθηκα ἀνάξια σου!..

Σκυφτῇ, ἀφανισμένη, ταπεινῇ, καρτέραγες τὴν καταδίχη, δίχως ξεφωνητὰ καὶ κλάματα. Ἐγὼ πονοῦσα καὶ χαμηγελοῦσα, τί, σὲ λυπόμουνα! Θυμόμουνα τὴς γητειᾶς τῆς σάρκας σου, τὰ πλοῦσια τῆς δῶρα, τὴς μυστικῆς χαρᾶς, τὴς κρύφτης ἡδονῆς τῆς, κ' ἔνοιωθα γὼ τὸν ἑαυτό μου, ταπεινὸ, κι' ἀνήμερο καὶ σκλάβο σου! Κ' εἶπα:

— Εὐλογημέν' ἡ ὄρα πὸν γλύστηρες στὴν ἁμαρτία, τί, τώρα ἡ ἀγάπη μου ἐθέριεψε!

— Εὐλογημένα σου τὰ πόδια, πὸν βιαστικά, χαρούμενα, κωμαρωτά, φέρανε τὸ κορμί σου καὶ σ' ἄλλη βρούση γιὰ νὰ δροσιστῇ, τί, τώρα πὸν γλυκὰ θὰ γαργαλίζοντε τὴς χοῦφτες μου, τὴν ὄρα πού—πουλιὰ κνηγνημένα ἀπ' τὸ χιόνι—ἔρχονται μέσα τους νὰ ξεσταθοῦνε.

— Εὐλογημένα σου τὰ χέρια, πὸν ξένοιαστα παράδωσαν τὸ κλειδί τῆς ζωῆς σου, τί, τώρα θὰ σκορποῦνε πὸν σοφά, τὰ χάρδια μέσα στὰ μαλλιά μου, καὶ πλουσιώτερα θὰ μοῦ ραντίζοντε τῆς καλοσύνης σου τὰ βάλσαμα!

— Εὐλογημένα σου τὰ στήθεια πὸν ξένα δάχτυλα τὰ ζύμωσαν, τί, τώρα—σάρκανα λουλούδια—θὰ φουντώσουνε μὲ πλοῦσιους χυμούς, γιὰ νὰ δίνοντέ μου, καρπερώτερο τὸ γάλα τῆς ἀγάπης!

— Εὐλογημένα σου τὰ χεῖλια τ' ἀπιστα, πὸν μ' ἄλλα σμίξανε τὸ ἄρωμά τους, τί, τώρα, πὸν ἡδονικά τὸ φιλὶ θὰ δίνουνε, τὴν ὄρα πὸν νομίζουμε πὸς θὰ ποιήνουμε ἀπ' τὸν ἄπειρο τὸν πόνο τῆς ἀστεφάνους ἀπόλαψης!

— Εὐλογημένο σου τὸ στόμα μὲ τὰ σαρκοβόρα δόντια, πὸν ἀχόρταστα, κι' ἀπὸ ξένα φροῦτα δάγκωσαν, τί, τώρα, πὸν ματωμένο θὰ φαντάζῃ μου, ὅταν ἀνοίγῃ, γιὰ ν' ἀφίση τὴ θριαμβικὴ, σβραχνὴ κραυγὴ τῆς ἡδονῆς!

— Εὐλογημένα σου τὰ δολερὰ τὰ μάτια, πὸν διψασμένα, διάπλωτα ἀνοίξανε στὸ ὄραμα τῆς ἀπιστίας, τί, τώρα, πὸν γοργὰ καὶ πὸν καλόγνωμα, θὰ σκίβουνε ἀπάνω στὴ ψυχὴ μου, γιὰ νὰ τῆς σβύσουν τὴ βαρυνθιά, πὸν παντοτινὰ πλακώνει μὰς, ὕστερ' ἀπ' τὴν κούραση τὴν ἱερή.

— Εὐλογημένα τὰ μαλλιά σου,—τὰ βαθιὰ, τὰ πυκνὰ καὶ τὰ πολύβουνα σὰ δάσσο—πὸν κι' ἄλλο στρατοκόπο, κουρασμένο σκιάσανε, τί, τώρα, πὸν μυστηριακὰ θ' ἀργοκινιοῦνται, στὰ μέτωπά μας γύρω, γιὰ νὰ στεγνώσουν ἐλεήμονα τὸν ἴδρωτα πὸν λούνει μὰς, τὴ στιγμή τῆς ἀγωνίας!

— Καὶ τρισευλογημένο τὸ φίλόξενο, βαθύ, ζεστό, κρεβάτι τῆς μοχείας, μὲ τὰ νοτισμένα, τὰ λερὰ σεντόνια, τί, τώρα μεγάλοπρεπος Βωμὸς θὰ ὑψωθῇ, ἔτοιμος γιὰ ἱεροτελεστίας νέες, καὶ θυσίας ἀγνωφες!

Στήλωσες ἀπάνω μου δυὸ μάτια γιομάτα ἔκπληξη, λύπηση καὶ τρόμο, κι' ἀλαλιασμένη σηκώθηκες νὰ φύγῃς κνηγνημένη ἀπ' τὸ σκιάχτρο τῆς ἀνεπάρτηγς μου ἐπεικέας. Μὰ σὲ κράτησα ἀπὸ τὴ μέση, σὲ τραβήξα σφιχτὰ ἀπάνω μου καὶ σοῦπα μὲς τ' αὐτί:

— Παιδί, φτωχὸ παιδί!

— Μάθε ν' ἀγαπᾶς τὸ ψέμα, τί, μέσα του μπορεῖ νὰ βρῆς μονάχα τὴν ἀπόλυτην ἀλήθεια!

— Μὴ λυπάσαι, μὴν τρομάζεις τίποτα. Εἶσαι παντοδύναμη, κι' ὀρθοστηλώσου, ἀμείλιχτη μέσα στὴν πλάση! Ποιὰ μπόρεση, ποιὰ θέληση, τὴ Σάρκα σου, νὰ πολεμήσῃ, δύνεταί; Ψυχές, καρδιές, κορμιά, ὅλ' ἀνήμερα λυγίζοντε μπροστά τῆς καὶ σοριαίζονται.

— Εἶσαι ἱερή. Νόμοι δὲ σὲ ὑποτάσσοντε, οὔτε ἡθικῆς. Δὲν εἶσαι κτῆμα μοναχὰ ἐνός. Ἀνήκεις σ' ὅλους.—Σ' ὅποιους ξέροντε νὰ νοιώσουνε τὴν Ἡδονή. Καὶ θὰ δίνεσαι, ὅσο ἀβίασταχτες ὁρμές, σπρώχνουν τὸ κορμί σου ὅλο μπρός, σὲ νεῦρ' ἀλύγιστα, σὲ στήθειά-κάστρα!

Εἶπα.

Μὴν πονεῖς... Εἶσαι παντοδύναμη κι' ὀρθοστηλώσου. Κι' ἂν τύχῃ καὶ πονεῖς ἀκόμα, θέλεις νὰ ξεγᾶσης;

— Νά, ἡ κάμαρη, ζεστή, σιωπηλή, μισόφωτη, ὅπως καὶ πρὶν μὰς καρτερεῖ. Στέρεα τὸ κατόφλι θὰ περάσουμε, κλείνοντας ἀπ' ὄξω τὴν Τύψη, τὴ Ἐννοια καὶ τὴ Θύμηση. Προσεχτικά τοῦ Ἰεροῦ τὴ θύρα, θὰ σφαιλίζουμε, καὶ χαρούμενοι, ξανά θὰ βυθιστοῦμε μὲς στὴ σιωπῇ, τὴς σκιᾶς, τὰ μῦθα. Τίποτα βέβηλο δὲ θὰ ταράξῃ τὴ μυστικὴ γιορτή, γιατί θὰ βροῦμε μέσα κεῖ, μόνο τὴ Λήθη νὰ μὰς καρτερῇ, γιὰ νὰ μὰς νανουρίσῃ, μὲ τὸ τρισάγιο, τὸ ἐλεητικὸ τραγοῦδι τῆς!

Εἶπα.

ΑΓΑΠΗ ΝΕΚΡΩΝ

Ήταν ένας ευτυχισμένος κολασμένος Ποιητής·
 Ήτανε μιὰ γυναίκα σάν τόν Ήλιο.
 Καί ἦταν νεκροί καὶ δὲν τῶξεραν.
 Δὲν τῶξεραν πὼς πέρασε ὁ καιρὸς τους.
 Δὲν ἤξεραν πὼς τὰ τραγούδια του
 ἦταν σιωπὴ καὶ τὸ κορμί της,
 πὺ τὸσο ἀντάξια τὴν Ἀγάπη δούλεψε,
 σκόνῃ κανάντησε κι ἀποφορὰ λερή.

Κ' ἔτσι μιὰ μέρα, σάν στὰ παλιὰ,
 τίς ἀγκυλιές τους ἀνοιξαν γόνατο μὲ γόνατο·
 νὰ κολληθοῦν, νὰ φιλήσουν, νὰ σμιχτοῦν
 καὶ νὰ ἰδοῦν μὲς τὰ βάθια τῶν ματιῶν,
 ὁ ἕνας τοῦ ἄλλουνοῦ τὸ λιγνὸ πρόσωπο,
 καὶ μὲς τὸ σφιχταγκάλιασμα τ' ἀτέλειωτο
 νὰ νοιώσουνε χεῖλια μὲ χεῖλια κολλητά,
 καὶ στήθεια μὲ στήθεια νὰ ξεσταίνονται.

Κ' ἔτσι βιαστικά ξανανταμώνουν τὰ γόνατά τους
 καί, καθὼς μοῦπαν, ὄλο γέλοια τρέξανε
 μέσα στὰ μονοπάτια τοῦ Ἄδῃ...

Τότε,
 γροικῆσαν ξάφνου νὰ φουὰ ἀγέρι παγερό
 καὶ νοιώσαν, ὅπως ἦταν σφιχτοκόλλητοι,
 κρύο στὰ στήθεια καὶ τουρτουρίσμα στὰ χεῖλια,
 καί, μ' ἐκπληξὴ ἀναγούλιστή, ἀντιληφτίκανε
 τίς ξενωμένες τους ματόκογγες.

ΜΕΤΑΦΡ. ΑΠΟ Τ' ΑΓΓΛΙΚΑ, ΜΙΜΗ ΒΑΣΣΑ

ΑΓΓΕΛΟΣ ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΣ

Φίλοι κύριοι! Χθὲς τὸ καταμεισήμερο πήρα τὸ δρόμον, ἀνάμεσ' ἀπὸ δυὸ γκρεμοὺς τοῦ Ἐλικῶνος, πὺ ὁδηγεῖ πρὸς τὴν πηγὴ τῆς Μνημοσύνης καὶ τὴν πηγὴ τῆς Αἴθης. Τὸ ρέμα τῆς Ἐρκυίνης μέφερε πρὸς τὸ μέρος, ὅπου κατὰ τὸν Πανσανία, βρισκόταν τὸ μαντεῖον τοῦ Τροφονίου. Τὸ μαντεῖον δὲν ὑπάρχει. Ἄλλ' οἱ πηγὲς ἀπομένουν ἀστέρειες. Κ' ἐπάνω ἀπὸ τὲς πηγὲς στὰ ὑψηλότατα τοῦ βράχου κρέμεται ἕνα ἐρημοκλήσι, ἢ ἀγία Ἱερουσαλὴμ, πηγὴ ἀγιάσματος, πηγὴ ζωῆς.

Τοπιὸ μουσικὸ μπορεῖ νὰ πῆ κανεὶς. Τοπιὸ μυστικὸ. Δὲ μοιάζει μὲ τὴ νεώτερη ψυχὴ μας—τὴ νέα Ἑλληνικὴ ψυχὴ; Καί μὲ ὅ,τι ἐκφράζει περισσότερο τὴν ψυχὴ αὐτὴ—μὲ τὴν ποίησι τοῦ Ἀγγέλου Σικελιανοῦ; Ποίησαν εἰδωλολατρικὴ πὺ ἀνάμεσ' ἀπὸ τὰ σύμβολα τὰ χριστιανικὰ ἀναζητεῖ τοὺς θεοὺς τοῦ Ὀλύμπου;

Ἀπὸ τὸ σπῆι μου σταλμένο ἔλαβα σήμερα τὸ γράμμα, μὲ τὸ ὁποῖον μοῦ ζητᾶτε νὰ χωρακτηρίσω τὴν ποίησι τοῦ Ἀγγέλου Σικελιανοῦ καὶ τὸν ποιητὴ τὸν ἴδιο.

Λοιπόν. Τὸ πρᾶγμα ὅσον εὐκόλο φαίνεται, τόσον εἶναι δύσκολο. Δύσκολο γιὰτὶ ὁ ποιητὴς τῶν «Ραιφιδίων τοῦ Ἰονίου» ἀνανεώνεται διαρκῶς, διαρκῶς ὑψώνεται, ἀδιάκοπα ἀπλώνεται ὅπως πολυκλάδος κισσὸς σὲ σιωπηλὲς ἢ πολύβοες δενδροστοιχίεζ. Τὸ κυριώτερον: Ὁ Ἀγγελοσ Σικελιανὸς προχωρεῖ ἀποκηρύττοντας ἀδιάκοπα τὸ παρελθόν του.

Ἡμποροῦμε νὰ ποῦμε: Ὅλο τὸ ἔργο τοῦ Σικελιανοῦ μέχρι τῆς χθὲς ἦτον ἕνας ἕμνος τοῦ ἐγὼ τοῦ ποιητοῦ. Ἐφηβὸς λεπτότατα μεθυσμένος ἀπὸ τὴν ἀτομικὴ του ὡραιότητα, καὶ ἀπὸ τίς θηλυκὰς ιδιότητες τοῦ νοῦ του, τραγουδώντας τὴν ἐμορφιά τραγουδοῦσε τὸν ἑαυτὸ του. Ἡ φύσις ἦτον ἕνας πολυδένδρος μὲ πολλὰς ἐξαίθερες κῆποις, ὅπου ἔστησεν ὁ ἴδιος τὸ ἄγαλμά του. Ἐκρουε τὴ λύρα-ξυπνήτρα καὶ τῆς παραιμικρότερης κομώμενης ἀρετῆς του. Τοῦ κάθε ἐνοτικτοῦ.—Καί τὸ ἐνοτικτοῦ ὁ ποιητὴς τὸ ἐλάτρευεν ὡσάν τὴν ἀξιώτερη ἀρετὴ του.

Τώρα τὰ πολεμικὰ του ποιήματα σπρώχνουνε τὸ λυρισμὸ του εἰς δρόμους ἄλλους. Δὲν εἶναι πλέον ὁ αὐτολάτρης, ὁ ἐνοτικτολάτρης ἔφηβος, ὁ εὐλογημένος ἀπὸ τὸν Ἀπόλλωνα καὶ ἀπὸ τὴν Ἀφροδίτη. Δὲν εἶναι ὁ εὐτυχὴς πὺ φοβάται γιὰ τὸν ἑαυτὸ του μόνον τὸν κεραυνὸ τοῦ Διὸς. Δὲν εἶναι ὁ πλάστης λευκῶν λεπτομαρμάρων ἀναγλύφων. Ζωγραφικότερος τώρα. Ὁραματιστὴς. Γίνεται ὁ ἕμνητὴς τῶν πολεμικῶν ἀρετῶν τῶν ἔθνους του. Κάποιου περισσότερο πάθος μπαίνει στὴν ποίησι του. Περισσότερο βιβλικὸς, νεοἑλλην ὀλιγότερον ὑπεράθρωπος, πότερον ἄνθρωπος.

Εἶναι ἀνάγκη τώρα νὰ εἰπῶ, ὅτι τὰ πολεμικὰ ποιήματα τοῦ Σικελιανοῦ εἶναι τὰ μόνον πὺ ὑπαγόρευσαν οἱ Μοῦσες καὶ ὄχι ἡ δημοσιογραφικὴ ἀνάγκη; Ποιὸς διαβάζοντας τὴν πολεμικὴ «Δέμησι» ἢ τὰ «Εἰσόδια» δὲν αἰσθάνεται νὰ τὸν κυριεύῃ «ἀήθης θερμότης» κατὰ τὴ φράση τοῦ Πλάτωνος; Ἐπρεπε νὰ εἶναι προικισμένος κανεὶς μὲ τὴν ὑψηλὴ λυρικὴν αἰσθησι τοῦ Σικελιανοῦ γιὰ ν' ἀποφύγῃ κάθε χυδαία οἱστορικὴ, κάθε στόμφον ἄδειο, γνωρίσματα τῆς σύγχρονης πατριωτικῆς ποιήσεως. Ὁ Σικελιανὸς ἐζητήσε νὰ βγάλῃ ἀπὸ τὰ γεγονότα τὴν καλλιτεχνικὴ συγκίνησι—μόνον. Καί καμμία συγκίνησι δὲν ἔχει τόσην ἠθικὴν, ὅσην ἢ καλλιτεχνικὴ.

Ποτὲ ἡ δημοικὴ γλῶσσα δὲν ἀνέβηκε σὲ τέτοιον ἕψος εὐγενικῆς ἠγρηρότητος. Πλουσία χωρὶς νὰ φαντάξῃ λεξθηρικὴ. Ὁ Σικελιανὸς τὴ γλῶσσα πὺ γράφει τὴν ἔζησε. Δὲν τὴν ἔμαθεν ἀπὸ τὰ βυζαντινὰ γλωσσάρια. Γέννημα καὶ θρέμμα τῆς Λευκάδας—τῆς ὁποίας τὸ γλωσσικὸν ἰδίωμα εἶναι ἀρμονικὸν κρᾶμα Ἀζαρνικῆς, Ἡπειρωτικῆς καὶ ἑπτανησιώτικῆς γλωσσικῆς ὄλης, εὐρήεν ὄργανο γιὰ τὴ σέμη καὶ τὴ συγκίνησι, τὸ ὁποῖον εἶχε μαντέψει ὁ Βαλιωρίτης. Ὁργανο πλαστικὸ, ἠγρηρότατο γιὰ τὸ ὁποῖον θὰ ἔδινε τὰ πάντα ὁ Σολομοῦς.

Τὴ λάμψη τοῦ ἐπιθέτου κανεὶς δὲν τὴν ἐκυνήγησε καὶ δὲν τὴν ἐλέτησε ὅσον ὁ Σικελιανὸς. Τὴν ἀνταπόκρισι τοῦ ρυθμοῦ πρὸς τὴ συγκίνησι, κανεὶς Ἑλλῆν δὲν τὴν αἰσθάνθηκεν ὅσον ὁ Σικελιανὸς. Δὲν ἤξερω πότερο πηγαία ποίησι. Δὲν ἤξερω περισσότερο πηγαίον ρυθμὸν. Ἀκόμη περισσότερο: Ὁ Σικελιανὸς εἶναι ἀπὸ τοὺς ὀλίγους πὺ γράφοντας τὴν δημοικὴ δὲν αὐτομεταφράζεται.

Στὴ στιγμὴ ποῦ οἱ νέοι Ἕλληνες μὲ τὶς φτεροῦγες δύο νικῶν προχωροῦμεν ἀγέρωχα πρὸς τὸ μέλλον, οἱ στίχοι τοῦ Σικελιανοῦ εἶναι τὸ φυσικώτερο τραγοῦδι μας. Στὴ γραμματολογικὴ μας ἱστορία ἔχουν ἀνάλογο τὸν ἕμνο τοῦ Σολωμοῦ. Ἐγεννήθηκεν ἐκεῖνος μαζί με τὰ ἔργα τῶν ἡρώων τοῦ 21. Γεννιοῦνται καὶ τοῦ Σικελιανοῦ οἱ στίχοι ἀπὸ τὰ πολεμικὰ ἔργα τοῦ σήμερον τῆς φυλῆς.

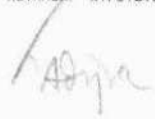
Ἄλλ' οὔτε ὁ «Ἀλαφροῖσκωτος», οὔτε οἱ «Ραψοδίες τοῦ Ἴονιου», οὔτε τὰ πολεμικὰ τραγοῦδια ἀποτελοῦν ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον περιμένομε ἀπ' τὸν Ἄγγελο Σικελιανό. Μία ποιήσι σαφῆς συνθέσεως, ἤρεμης ἀπλότητος, γυμνῆ, εὐγενῆ, ἀδιακόσμητη. Καὶ τὴν ποιήσιν αὐτὴ περιμένει ὁ ἴδιος ὁ ποιητῆς ἀπὸ τὸν ἑαυτοῦ του.

Κοντολογίς: Ὁ Ἄγγελος Σικελιανὸς εἶναι ἡ μεγαλητέρα λυρικὴ φυσιογνωμία τῆς σημερινῆς Ἑλλάδος, ἡ ὁποία ἐν τούτοις ἔχει ἓνα Γουιάρη. Τὸ ἔργον του—τὸ ἕως τώρα συντελεσμένο μᾶς ἐπιτρέπει νὰ τὰ ἰσχυρισθοῦμε. Ἀλλὰ τὸ ἔργον αὐτὸ εἶναι μηδέν, ἐμπρὸς εἰς ἐκεῖνο ποῦ ὄνειρεύεται ὁ ποιητῆς, πρὸς ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐδημιούργησεν ἐν μέρει ἴσως, ἀλλὰ τὸ ὁποῖον δὲν παρουσιάσθηκεν ἐμπρὸς εἰς τὰ μάτια τοῦ διανοητικοῦ—;—κόσμου τῆς Νέας Ἑλλάδος.

Ὁ Σικελιανὸς γράφει ἤδη τὴ «Σκιὰ τοῦ Ἀχιλλέως», σχεδιάζει τὸν «Πλήθωνα». Μελετᾷ τὴ Βυζαντινὴν Ἑλλάδα. Γίνεται ψυχικώτερος. Ζητεῖ ἀντικειμενικώτερον ἐκδήλωσι. Ἡ σοφία ἐνίκησε τὴν ἔμορφα του. Ἄλλ' ὅμως τόσον ἡ ἔμορφα του, ὅσο καὶ ἡ σοφία του ἐπιβάλλονται στὴν ἀγάπη μας.

Ὁ ἀγέρας ἐγένεσεν ἀπὸ τὴ ρητορικὴ θορυβώδη φλυαρία τῶν μαθητῶν τοῦ κ. Παλαμά. Καὶ ὁ ποιητῆς τῶν «Πατριδων», καὶ ὁ ποιητῆς τοῦ «Τάφου» ἀνέπτυξε πλέον σὲ βαθμὸν ἀπίστευτο τὰ ἐλαττώματά του—τόσο ποῦ νὰ κρύβον τὴν ὁμολογημένην ἀρετὴ του. Ἄλλ' ἐντείνετε τὴν ἀκοή σας:

Κατὶ καθαρότερο, ρυθμικώτερο, γαληνότερο νάκούσετε. Εἶναι οἱ στίχοι τοῦ Σικελιανοῦ—προδρόμοι τοῦ ἑαυτοῦ του.



Δ Ε Η Σ Η

Πνεῦμα τοῦ πόνου, ποῦ οἱ θλιμμένοι ἀγῶνες
Σὲ ἑψώσανε στῶν αἰῶνων τοὺς αἰῶνες,
Κ' εὐδόκησες ν' ἀστράψουνε οἱ κορῶνες
Τῶν ἀδυνάτων, ἄστρα·

Πνεῦμα πανάγαθο, ἀπὸ τῆς ἀβύσσου
Τοῦ Δίκαιου ποῦ χαράζει ἡ δυνάμη σου
Κι' ὡς τρικυμιὰ ἀνοιξιὰτικη ἡ ὀρμη σου,
Βροντᾷε στὰ κίστρα·